



עפ"ג 9925/09/20 - מוניר מוחמד נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

31 דצמבר 2020

עפ"ג 9925-09-20 מוחמד נ' מדינת ישראל

לפני הרכב כבוד השופטים:
רון שפירא, נשיא [אב"ד]
בטינה טאובר
עדי חן-ברק
המערער

מוניר מוחמד
ע"י ב"כ עו"ד רן שחם (סגוריה ציבורית)

נגד
המשיבה

מדינת ישראל
ע"י פרקליטות מחוז חיפה פלילי

פסק דין

השופט רון שפירא, נשיא [אב"ד]:

הרקע לערעור ופסק דינו של בימ"ש קמא:

לפנינו ערעור הנאשם על גזר דינו של בימ"ש השלום בקריות (כב' השופטת סימי פלג קימילוב) שניתן ביום 09.08.2020 בת"פ 9670-02-19 במסגרתו נגזר על המערער עונש מאסר לריצוי בעבודות שירות למשך 5 חודשים, מאסר על תנאי, קנס, פסילת רישיון נהיגה ופסילה על תנאי. הערעור מופנה נגד רכיב המאסר לריצוי בדרך של עבודות השירות שהוטל על המערער.

המערער הורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירות של הפרעה לשוטרי במילוי תפקידו לפי סעיף 275 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין"), נהיגה פוזת של רכב לפי סעיף 338(א)(1) לחוק העונשין, חבלה במזיד ברכב לפי סעיף 413' לחוק העונשין ונהיגה בזמן פסילה - פסילת בית משפט - עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א - 1961.

על פי עובדות כתב האישום המתוקן, בהן הודה המערער, במועד הרלוונטי לכתב האישום מילאו השוטרים תפקידם כחוק עת ערכו סיור שגרתי במקום כשהם לבושים במדי משטרה ונוסעים בניידת משטרתית. בתאריך 30.01.19 בשעה 17:48 או בסמוך לכך, עת הבחינו השוטרים בנאשם כשהוא נוהג ברכב מסוג סקודה אוקטביה, ביקשו השוטרים מהנאשם לעצור בצדי הדרך עם רכבו לצורך בדיקת רישיונות. משלא נשמע הנאשם להוראות השוטרים, הדליקו



השוטרים אורות כחולים בניידת ואף כרזו למערער לעצור. בהמשך משהגיע הנאשם עם רכבו לכיכר ברחוב פנחס ספיר בקריית חיים ולאחר שהמטרה בעקבותיו, חסמה הניידת המשטרתית את אחד הנתיבים בכיכר. או אז הגיע לכיכר רכב מסוג הונדה אשר היה נהוג על ידי מר דמיטרי פינחסוב ובתוכו ישבו שתי בנותיו ומשהבחין במחסום של הניידת המשטרתית, עצר את רכבו בכיכר. במעמד זה משהבחין הנאשם במחסום ועל מנת לעבור את הכיכר, הגיח הנאשם עם רכבו ועבר בין רכב ההונדה לבין הניידת המשטרתית, תוך שהוא מתנגש עם רכבו ברכבים ומפלס את דרכו ביניהם וממשיך בנהיגה נמהרת ורשלנית שיש בה כדי לסכן חיי אדם, תוך שהוא מגביר את מהירות נסיעתו וגורם לרכבים אחרים שהיו בנתיב הנסיעה לסטות עם רכבם לצדי הדרך. כל זאת עד שעצר את הרכב בשדרות דגניה, יצא מהרכב והחל בבריחה רגלית מהמקום. בהמשך למתואר ובמהלך בריחתו מהשוטרים, הסיג הנאשם גבול לדירה ברחוב דגניה 7 אשר בבעלות בעליה בכך שפתח דלת הדירה, נכנס לתוך הדירה ונעל את דלת הדירה תוך שבני הבית ישובים בדירה. על פי עובדות כתב האישום המתוקן הרס הנאשם במזיד את רכב ההונדה וגרם לנזק בשווי כולל של 4,483 ₪ וכן הרס את הניידת המשטרתית בכך שגרם לעיקום הדלת האחורית הימנית של הניידת.

בימ"ש קמא ציין בגזר הדין כי לאחר שהנאשם הודה והורשע במסגרת הסכמה דיונית לתיקון כתב האישום, הופנה לקבלת תסקיר של שירות המבחן וזאת בשל גילו הצעיר וחובת קבלת תסקיר שירות המבחן. עוד ציין בימ"ש קמא את המפורט בתסקיר שירות המבחן, את נסיבותיו האישיות של המערער (הנאשם שם) ואת העובדה שאין לו הרשעות קודמות בתחום הפלילי אולם קיימות לחובתו הרשעות קודמות בגיליון הרישום התעבורתי בין השנים 2016 ועד 2018. צוין כי שירות המבחן התרשם כי לא ניתן לשלול קיומה של רמת סיכון במצבו ולהישנות ביצוע עבירות דומות בעתיד, אולם יש בתכנית שיקום בכדי לתרום להפחתת מרמת המסוכנות. לפיכך המליץ שירות המבחן שלא למצות את הדין עם המערער ולהימנע מהטלת ענישה של מאסר, גם בדרך של עבודות שירות, ולהסתפק בצו מבחן למשך שנה במהלכו ישתלב במערך הטיפול במסגרת שירות המבחן, זאת לצד הטלת קנס כספי, תקופות פסילה ובהתאם למצבו המשפטי להורות על הארכת מאסר על תנאי שלחובתו.

בימ"ש קמא אף הפנה את המערער לקבלת תסקיר משלים בטרם מתן גזר הדין על מנת להתרשם מהתקדמותו בהליך השיקומי. צוין כי במסגרת התסקיר המשלים של שירות המבחן חזר בו שירות המבחן מהמלצתו להעמיד את המערער בצו מבחן והמליץ להסתפק בצו של"צ בהיקף של 150 שעות כחלופה עונשית מוחשית וחינוכית ולהימנע ממאסר בדרך של עבודות שירות. שירות המבחן ציין שהמערער השתתף בקבוצת תעבורה שנערכה מחודש דצמבר 2019 ועד חודש מרץ 2020. להערכת מנחות הקבוצה הטיפולית, הוא הפנים את האיסורים בחוק בדבר עבירות תעבורה והפיק את המרב במסגרת הקבוצה הייעודית בהתאם ליכולותיו. שירות המבחן ציין כי התרשם שלעת הזאת המערער למד לקח, הפנים את טעותו וכיום מגלה הבנה לחומרת העבירות לצד הכלים שרכש במסגרת השתתפותו בקבוצת התעבורה. לכן חזר בו שירות המבחן מהמלצתו להעמדת המערער בצו מבחן וזאת כיוון שאין עוד לטעמו צורך בהמשך התערבות טיפולית של שירות המבחן.

בימ"ש קמא ציין בגזר הדין כי במסגרת הראיות לעונש העידה דודתו של המערער אשר גידלה אותו מצעירותו לאחר שהתייתם מאמו בנסיבות טרגיות וסיפרה כי הוא בחור מצוין וביקשה להתחשב במצבה של המשפחה. בימ"ש פירט את טיעוני הצדדים לעונש. כן צוין כי מדובר באירוע מתמשך אחד בגינו יש לקבוע מתחם עונש אחד וזאת על פי מבחן הקשר ההדוק שנקבע בפסיקה. צוין כי הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה ממעשי הנאשם הם שמירה על שלומם וביטחונם של המשתמשים בדרך, שמירה על שלטון החוק וכיבוד רשויות האכיפה. צוין כי הימלטות משוטרים אשר מובילה



למרדפים בכבישי ישראל פוגעת קשות בביטחון הציבור, בביטחון גורמי אכיפת החוק, ומסכנת באופן משמעותי את הביטחון האישי של המשתמשים בדרך. עוד נקבע כי נסיבות ביצוע העבירות מלמדות על פגיעה משמעותית בערכים חברתיים מוגנים. צוין כי מדיניות הענישה מלמדת שבמקרים דומים הושת עונש של מאסר בפועל. כן נקבע כי בביצוע עבירות של נהיגה פוזת ברכב בדרך כלל נקבעו מתחמי ענישה שברף התחתון שלהם עונשים בדמות מספר חודשי מאסר בעבודות שירות וברף העליון מאסר בפועל הנע סביב 24 חודשים במקרים החמורים יותר.

בימ"ש קמא קבע כי מתחם העונש ההולם הוא החל מ-6 חודשי מאסר בפועל ועד ל-18 חודשי מאסר בפועל. כן נקבע כי על שיקום מוצלח ניתן ללמוד בין היתר מהמוטיבציה שהפגין המערער להשתקם, מהשתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים, מאינדקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה הבעת חרטה כנה על המעשים ונטילת אחריות. בימ"ש קמא שוכנע כי יש ליתן לפן השיקומי משקל של ממש ואולם היה סבור כי עונש של של"צ אף ללא צו מבחן יש בו כדי זניחת שיקולי ענישה נוספים ושיקולים של אינטרס ציבורי. נקבע כי באיזון הראוי אין להורות על שליחתו של המערער מאחורי סורג ובריאח אלא להמיר את המאסר בדרך של עבודות שירות. צוין לא נעלמה מעיני בימ"ש קמא המלצת שירות המבחן להימנעות ממאסר בדרך של עבודות שירות ואולם בימ"ש קמא לא היה סבור כי יש להיעתר להמלצה זו. נקבע כי עונש של מאסר בעבודות שירות אין בו כדי פגיעה או סיכול של ההליך השיקומי וזה אחד המקרים שבו ניתן להשיג את מטרת הענישה ואת אינטרס הציבור בדרך סבירה ומתונה יותר שפגיעתה במערער הינה פחותה, זאת בין היתר בשים לב גם לנסיבות חייו המורכבות של המערער. עוד צוין כי עברו התעבורתי של המערער אינו נקי וחרף גילו הצעיר צבר לחובתו עבירות רבות של סטייה מנתיב הנסיעה תוך הפרעה לתנועה, נהיגה בקלות דעת, אי ציות לאות של שוטר במדים, שימוש בטלפון בעת נהיגה, אי מתן זכות קדימה להולך רגל העומד על המדרכה, נהיגה באופנוע ללא קסדה, לוחית זיהוי שאינה תקינה, נהיגה במהירות בניגוד לסעיף 54א' לתקנות התעבורה ואי ציות לתמרור. צוין גם כי עונשים שהוטלו עליו במסגרת בתי משפט השלום לתעבורה לא הועילו והמערער עבר את העבירות בתיק זה כשרישונו בפסילה.

לכן קבע בימ"ש קמא כי הגם שהינו סבור שיש לחרוג ממתחם הענישה בשל שיקולי שיקום, הרי ששיקולי הרתעה אישית אף הם צריכים לקבל ביטוי. צוין כי לתיק בימ"ש קמא הוגשה חו"ד של הממונה על עבודות השירות ממנה עולה כי המערער נמצא כשיר לביצוע עבודות שירות בפתחון לב בכרמיאל. לפיכך נגזרו עליו 5 חודשי מאסר אותם יישא בדרך של עבודות שירות על פי חוה"ד שהוגשה על ידי הממונה על עבודות שירות ומקום ההשמה הוא "פתחון לב" בכרמיאל. כן נגזרו עליו מאסר על תנאי, פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של חודש והפעלת הפסילה על תנאי שהוטלה עליו בתת"ע 17-09-2261 של בימ"ש השלום לתעבורה בעכו באופן מצטבר לפסילה שהושתה בתיק זה ובסך הכל פסילה לתקופה של 4 חודשים. כן הוטלה פסילה על תנאי והוטל קנס כספי.

טענות הצדדים:

כאמור, המערער הגיש את הערעור כנגד רכיב המאסר בעבודות השירות שהוטל עליו על ידי בימ"ש קמא. המערער טוען כי בזמן ביצוע העבירות היה בגיל 20 מקבוצת הגיל של "בגירים צעירים" ללא הרשעות פליליות קודמות וחווה טרגדיות משפחתיות קשות וכן תאונת דרכים במהלכה נפגע באופן אנוש על ידי מכונית וגדל אצל דודתו לאחר שהתייתם מאמו בנסיבות טרגיות. נטען כי כפי שצוין בתסקירי שירות המבחן ובגזר הדין, המערער עבר הליך טיפולי ארוך בחסות שירות המבחן במהלכו הפסיק את השימוש בסמים. נטען כי המערער הביע חרטה על מעשיו, לקח אחריות על מעשיו וביטא תחושות בושה ואכזבה עמוקים. כן נטען כי גילה הבנה לחומרת העבירות, הפנים את האיסורים בחוק ורכש כלים



במסגרת תכנית השיקום.

לטענת המערער, שגה בימ"ש קמא אשר גזר עליו מאסר לריצוי בעבודות שירות וזאת בניגוד להמלצת שירות המבחן הרואה את המשך עבודתו של המערער כמרכיב מרכזי בשיקומו. נטען כי שליחתו לריצוי עבודות שירות אשר תביא להפסקת עבודתו, עלולה לקטוע את הרצף הטיפולי שעה שעבודתו הינה מרכיב מרכזי בשיקומו. נטען כי לא ניתן משקל מספיק לנסיבות חייו של המערער, מצבו המשפחתי והיותו בקבוצת הגיל של "בגירים צעירים", נתון אשר יש בו כדי לחדד את הצורך בהעדפת הפן השיקומי ויציבות באורח חייו וכל זאת לאחר שנרתם ברצון להליך טיפולי מוצלח. נטען כי מתסקירי שירות המבחן עולה כי המערער עבר הליך טיפולי ארוך ומוצלח, שהה במעצר כחודשיים, הפסיק את השימוש בסמים, הפנים את הפסול במעשיו ורכש כלים להמשך. נטען כי בכל אלה לא רק שיש כדי לאיין את החשש מביצוע עבירות נוספות, אלא יש בהם כדי להצדיק לאפשר לו להמשיך בעבודתו במסגרת שיקומו, דבר אשר כשלעצמו יהווה נתון המפחית מסוכנותו. כן נטען כי טעה בימ"ש קמא שלא נתן משקל מספיק למשבר הקורונה אותו אנו חווים וזאת בזיקה לפגיעה הכלכלית והמשך העסקתו בעתיד. נטען כי נתון זה מוסיף לחשש כי לא רק שהפסקת עבודתו של המערער תפגע בו כלכלית לזמן הקצר, אלא שלטווח הארוך תגרור אותו למאגר מחפשי העבודה בצד פגיעה כלכלית אנושה בתהליך השיקום המוצלח והארוך בו נטל חלק עד כה. על כן, מבקש המערער לבטל את רכיב המאסר בעבודות שירות. עוד נטען כי ההליך הפלילי והמעצר בו שהה המערער היוו הרתעה אישית מבחינתו.

ב"כ המשיבה טענה כי בימ"ש קמא הקל עם המערער בעונש. נטען כי מדובר באירוע חמור שבמסגרתו המערער נהג בזמן פסילה ולא שמע להוראות השוטרים, ברח מהשוטרים והתחבא בדירה. נטען כי המערער היה צריך לקבל עונש של מאסר בפועל. אמנם המדינה לא ערערה על עונש המאסר בעבודות שירות, אך הפסיקה המקובלת בעבירות אלה היא מאסר בפועל. נטען כי העונש קל ביותר ואין מקום להתערב בו, במיוחד לאור העובדה שלמערער עבר תעבורתי הכולל 14 הרשעות קודמות, למרות שהוא יליד 1998. נטען כי עבודות שירות במקרה זה הינן עונש ראוי והוא צריך ללמוד. נטען כי אין מקום לתת למערער הזדמנות להוכיח פוטנציאל שיקומי ובעבירות כאלה יש צורך בהרתעה. נטען כי לא ייתכן שאדם נוהג בזמן פסילה, שוטרים אומרים לו לעצור והוא נוגח בניידת ובורח.

יצוין עוד כי לאור טענות ב"כ המערער כי ריצוי עבודות השירות יפגע במקום עבודתו של המערער, ובטרם הכרעה בערעור, פנינו לממונה על עבודות שירות כדי שיודיע לביהמ"ש אם קיימת אפשרות לשנות את אופן ההעסקה בעבודות שירות, באופן שיאפשר למערער להמשיך ולהשתלב בעבודה שאלה הגיעה במסגרת המסלול השיקומי. הממונה על עבודות השירות הודיע לביהמ"ש כי באזור הצפון יש מקום העסקה אחד בלבד אשר מעסיק עובדי שירות בשעות הצהריים עד שעות הערב - בית החולים רמב"ם - ולא ניתן לשלב את המערער במקום העסקה זה מאחר שהוא בעל רקע התמכרותי, זאת על אף שהשלים הליך גמילה מסמים, בשל אופי המקום והעבודה בו. לכן לא קיימת אפשרות לשנות את אופן העסקתו בעבודות שירות באופן שיתאפשר לו להמשיך להשתלב במקום עבודתו.

הכרעה בערעור:

לאחר בחינת טיעוני הצדדים וגזר הדין של בימ"ש קמא, אציע לחברותי להרכב שלא להתערב בגזר דינו של בימ"ש קמא. סבור אני כי יש לדחות את הערעור.



בטרם אפרט נימוקי אזכיר את ההלכה המושרשת לפיה "כלל ידוע הוא כי ערכאת הערעור תתערב בחומרת העונש שהוטל על ידי הערכאה הדיונית רק במקרים חריגים של סטייה ברורה ממדיניות הענישה הראויה, או כאשר נפלה בגזר הדין טעות מהותית הבולטת על פניה..."[ע"פ 8668/11 פלוני נ' מדינת ישראל (11.10.2012)]. ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב במידת העונש, אלא במקרים חריגים, בהם מדובר בסטייה קיצונית ממדיניות הענישה הראויה והמקובלת במקרים דומים, או כאשר דבק פגם מהותי בגזר הדין [ע"פ 6396/15 פלוני נ' מדינת ישראל (1.12.2016); ע"פ 5583/15 יוסף אבו ציאם נ' מדינת ישראל (24.11.2016); ע"פ 8333/15 מדינת ישראל נ' חאלדי (23.8.2016); ע"פ 5323/12 אבו ליל נ' מדינת ישראל (17.6.2014); ע"פ 7702/10 כהן נ' מדינת ישראל (29.5.2014); ע"פ 3265/12 פלוני נ' מדינת ישראל (20.9.2012)].

כפי שציין בימ"ש קמא בגזר דינו, המערער פגע בערכים המוגנים שהינם שמירה על שלומם וביטחונם של המשתמשים בדרך, שמירה על שלטון החוק וכיבוד רשויות האכיפה. צוין כי הימלטות משוטרים אשר מובילה למרדפים בכבישי ישראל פוגעת קשות בביטחון הציבור, בביטחון גורמי אכיפת החוק, ומסכנת באופן משמעותי את הביטחון האישי של המשתמשים בדרך. כמו כן, כפי שקבע בימ"ש קמא, נסיבות ביצוע העבירות מלמדות על פגיעה משמעותית בערכים חברתיים מוגנים. כפי שציין בימ"ש קמא, מדיניות הענישה מלמדת שבמקרים דומים הושנו עונשים של מאסר בפועל שברף התחתון שלהם עונשים בדמות מספר חודשי מאסר בעבודות שירות וברף העליון מאסר בפועל הנע סביב 24 חודשים במקרים החמורים יותר. במקרה זה קבע בימ"ש קמא כי מתחם העונש ההולם הוא החל מ-6 חודשי מאסר בפועל ועד ל-18 חודשי מאסר בפועל.

אמנם נראה כי המערער השתלב באופן מוצלח בהליך הטיפול במסגרת שירות המבחן ונראה כי הביע חרטה כנה על המעשים ונטל אחריות למעשיו ואף עבר הליך של גמילה. לכן שוכנע בימ"ש קמא כי יש ליתן לפן השיקומי משקל של ממש. עם זאת, אינני סבור כי יש להתערב בקביעתו של בימ"ש קמא כי עונש של של"צ אף ללא צו מבחן יש בו כדי זניחת שיקולי ענישה נוספים ושיקולים של אינטרס ציבורי במקרה זה. בימ"ש קמא לא התעלם מהמלצת שירות המבחן או מנסיבות חייו המורכבות של המערער. עם זאת, בשים לב לעברו התעבורתי של המערער וחרף גילו הצעיר, סבר בימ"ש קמא כי יש לתת משקל גם לנסיבות ביצוע העבירות בתיק זה ולעובדה שביצע את העבירות בתיק זה כשרישיונו בפסילה. לכן קבע בימ"ש קמא כי הגם שהינו סבור שיש לחרוג ממתחם הענישה בשל שיקולי שיקום, הרי ששיקולי הרתעה אישית אף הם צריכים לקבל ביטוי. לפיכך נגזרו על המערער 5 חודשי מאסר אותם יישא בדרך של עבודות שירות ועונשים נלווים.

כאמור, אינני סבור כי מדובר בעונש בלתי ראוי או בלתי הולם, לאור חומרת המעשים ונסיבות ביצוע העבירות, עברו התעבורתי של המערער והעובדה שביצע את העבירות בתיק זה כשרישיונו בפסילה. לכן אינני סבור כי יש מקום להתערב בענישה שהושתה על המערער על ידי בימ"ש קמא, שהינה ענישה מקלה והביאה בחשבון את גילו הצעיר, נסיבות חייו המורכבות ושיקולי שיקום. אינני סבור כי יש לקבל את טיעוני ב"כ המערער לפיהם ריצוי עונש של מאסר בעבודות שירות מסכל לחלוטין את השיקום שעבר המערער. במקרה זה, כאמור, אינני סבור כי מדובר בענישה שיש להתערב בה.

אוסף עוד כי שירות המבחן הציע עונש חילופי של 150 שעות עבודה במסגרת של של"צ. אמנם אין מדובר בעבודות שירות וניתן לבצע את השל"צ באופן גמיש יותר, שיתכן וישתלב בקלות רבה יותר עם עבודה אחרת. עם זאת לא ניתן



להתעלם מהעובדה שגם שירות המבחן סבור כי יש לחייב את המערער בביצוע עבודה שתכליתה למען הציבור. נראה כי בבחירת מקום ריצוי עבודות השירות נלקח גם שיקול זה בחשבון, בשים לב למקום שנבחר וטיב העבודה במסגרתו.

יצוין כי שקלנו לאפשר למערער לרצות את עבודות השירות בשעות אחר הצהריים והערב באופן שלא יפגע במקום עבודתו הנוכחי, אך כפי שהודיע הממונה על עבודות השירות, לא ניתן לשבץ את המערער במקום העבודה היחיד שבו ניתן לרצות עבודות שירות בשעות אלה וזאת לאור עברו ההתמכרותי. בנסיבות אלה, אינני סבור כי יש להתערב בגזר הדין ובעונש המאסר לריצוי בעבודות שירות שהוטל על ידי בימ"ש קמא. נעיר כי המערער החליף לאחרונה מקום עבודה וכפי שדווח לנו מצא, גם בתקופת משבר הקורונה, עבודה חדשה. ניתן ללמוד על יכולתו למצוא עבודה גם בתנאים קשים אנו מקווים ומאמינים כי כך יעשה גם בעתיד, לאחר שישלים את ריצוי עבודות השירות.

בשולי האמור, אך לא בשולי העניין, אוסיף כי בתסקיר השני והאחרון מציין שירות המבחן כי **"...לאור המתואר והערכתנו כי מוניר הפיק את המירב מהשתתפותו בקבוצה יעודית בהתאם לצרכיו וקידום מצבו, אין אנו רואים צורך בהמשך מעורבות טיפולית של שרותנו..."**. נוסח זה עלול להטעות. שירות המבחן סיים את עבודתו במסגרות התחומות לו בחוק. עם זאת אין להסיק מהאמור כי המערער אינו נזקק להמשך ליווי במסגרת טיפולית מתאימה. אלא שזה מקרה הנופל בגדרו של כשל בכל הנוגע לטיפול בנאשמים במצבו של המערער.

כאשר מסתיים ההליך השיפוטי מסיים שירות המבחן את תפקידו. במקרים בהם נגזר על נאשם עונש של מאסר לריצוי בפועל מצוי הוא, בתקופת המאסר, בפיקוח של שירות בתי הסהר שגם במסגרתו קיימות תכניות לשיקום ולטיפול שמטרתן להכין את האסיר לקראת חזרה לקהילה לאחר סיום מאסרו. עם סיום המאסר נכנסת לתמונה הרשות לשיקום האסיר שאמורה ללוות ולהמשיך בהליך השיקום לאחר סיום ריצוי העונש (ובמסגרת פסק דין זה לא נדון ברמת תפקוד רש"א, על כל המשתמע מכך).

אך במקרה שבפנינו אין מדובר בנאשם שנגזר עליו לרצות מאסר בפועל אלא בנאשם שמוגדר כאסיר שאת מאסרו הוא מרצה בעבודות שירות. במצב דברים זה מסתיים ההליך הטיפולי בפיקוח שירות המבחן ואין בנמצא גורם טיפולי אחר שילווה את המערער בהמשך דרכו כדי להבטיח את רציפות הטיפול, ובעיקר כדי להבטיח את שילובו המלא והנורמטיבי בקהילה. בעוד שבכל הנוגע לאסירים המרצים מאסר בפועל קיימת תפיסה בסיסית ומנגנונים, לפחות חלקיים, הפועלים ליצירת רצף טיפולי ולווי האסיר בעת מאסרו ולאחר סיומו, דווקא נאשם שמטעמי שיקום הסתפק בית המשפט בגזירת עונש שאינו כולל מאסר מאחרי סורג וברח, נשאר ללא מסגרת מלווה ותומכת [על החשיבות שבשיקום אסירים עם חזרתם לקהילה והצורך להמשיך וללוותם בהליכי שיקום ראו: ענת זליג, אפרת שהם, באדי חסיסי, דיויד וייסבורד, נעם חביב, "תנו להם חכות במקום דגים" קורסי הכשרה מקצועית בשירות בתי הסוהר כאמצעי לשיקום אסירים מנקודת מבט של סגל ההכשרות", **צוהר לבית הסוהר** (גיליון 20) (הוצאה לאור: שירות בתי הסוהר, מחלקת תקשורת והסברה) דצמבר 2019, עמ' 31; רותם אפודי, אפרת שהם ואירית אדמצי'וק, **שילוב מחדש של אסירות משוחררות בקהילה: תאוריה ומחקר**, המכללה האקדמית אשקלון ומכון שא"מ (2016). על החשיבות של שילוב הקהילה בהליכים השיקום ופעילות אכיפת החוק ראו גם: י. קים "קהילתיות בשירות בתי הסוהר: שב"ס בקהילה או שב"ס קהילתי" **משטרה וחברה** 6 (2002) 209. על החשיבות של שילוב הקהילה בהליכי שיקום אחרי סיום ריצוי עונש מאסר ראו גם **בדו"ח מבקר המדינה 64/5** משנת 2014, שם בעמ' 475 - 510 ציין מבקר המדינה שאלפי אסירים אינם



מקבלים מענה שיקומי. בדו"ח צוין כי בהקשר זה יש לתת את הדעת להיעדר תהליך ממוחשב, סדור, מתמשך ורצוף של איסוף נתונים, מיפוי צרכים ובחינת אמות המידה להצלחת תכניות השיקום. ממצאי הביקורת העלו שלמרות הידע והניסיון הנצברים בדבר ההכרח ברצף טיפולי - שיקומי גם לאחר השחרור מבית הסוהר, מרבית האסירים המשוחררים אינם מטופלים כראוי עם יציאתם לחברה, ותהליך השיקום נפסק. יוער כי כל האמור באסמכתאות שאוזכרו עוסק באסירים המרצים מאסר בפועל במתקני כליאה. לאסירים המרצים מאסר בעבודות שירות אין בכל המקורות הנ"ל התייחסות של ממש. מכאן אין להסיק כי אוכלוסיה זו אינה נזקקת להמשך הליכי טיפול ושיקום. ניתן בעיקר ללמוד על העדר התייחסות חברתית לצורך.

הנאשם שבפנינו אמור לרצות מאסר בעבודות שירות. במצב דברים זה הסתיים טיפול שירות המבחן בו ואולם אין מסגרת אחרת שתמשיך ללוותו כמסגרת טיפולית תומכת. נראה, על פניו, כי ראוי הוא שלמערער תימצא מערכת טיפולית שתמשיך ללוותו לפחות בעת הקרובה והנראית לעין, במסגרת של ליווי שיקומי ומעקב. כל זאת כדי למנוע התדרדרות חזרה לעולם העבריינות. אין לנו אלא לקוות שגורמי הרשות המקומית במקום מגוריו וגורמי הרווחה יביאו הדבר בחשבון ויסייעו בידי המערער הן במהלך ריצוי עבודות השירות והן לאחר סיום התקופה. כאמור, הגם שבהיבט המשפטי הטיפול בו מסתיים, הוא זקוק להמשך טיפול, מעקב וסיוע.

בכפוף להערות דלעיל, בסיכומי של הליך זה, סבור אני כי אין מקום להתערב בגזר דינו של בימ"ש קמא. על כן, ומכל הטעמים שפורטו, אציע לחברתי למותב להורות על דחיית הערעור. ביחד עם דחית הערעור נפנה לגורמי הטיפול לנסות ולמצוא מסגרת שתלווה את המערער בתקופת ריצוי עבודות השירות וכן לאחר סיום התקופה. כל זאת כדי לסייע בהמשך הליכי שיקומו ובתקווה שהליך פלילי זה יהיה האחרון שבו הוא מעורב.

רון שפירא, נשיא

השופטת בטינה טאובר:

אני מסכימה.

בטינה טאובר, שופטת

השופטת עדי חן-ברק:

אני מסכימה.



עדי חן-ברק, שופטת

הוחלט לדחות את הערעור. המערער יתייצב לריצוי עבודת השירות אצל המונה על עבודות השירות במשרדיו שבתחנת משטרת טבריה, ביום 1.2.21 שעה 09:00, אלא אם כן יורה לו הממונה על עבודת השירות להתייצב במקום אחר.

המזכירות תשלח עותק מפסק הדין לממונה על עבודות השירות, לשירות המבחן וכן לגורמי הרווחה בעירית עכו, לעיונם. יש לקוות כי תימצא הדרך וספק למערער תמיכה מתאימה גם בעת ריצוי עבודות השירות ולאחר סיום ריצוי עונשו.

ניתן היום, ט"ז טבת תשפ"א, 31 דצמבר 2020, במעמד המערער וב"כ הצדדים.

עדי חן-ברק, שופטת

בטינה טאובר,
שופטת

רון שפירא, נשיא
[אב"ד]